

KOKKOLA
KARLEBY

Ohjeita kolmiportaisen tuen käytänteisiin

22.9.2012

Mika Sarkkinen

KOKKOLA
KARLEBY

Yleinen tuki

- ”Oppilaalla 1-2 tukimuotoa samanaikaisesti käytössä”
 - tukimerkinnät Wilmaan
- Kun huomataan vahvemman tuen tarve, tehdään **pedagoginen arvio**
 - luokan-/aineenopettaja(t) tekee
- Siirtyminen tehostetun tuen portaalle.
Merkintä Primukseen (rehtori).

KOKKOLA
KARLEBY

Tehostettu tuki

- ”Oppilas kolmen tai useamman **säännöllisen** tukimuodon vaikutuspiirissä”
- **Oppimissuunnitelma**
 - yhteistyö huoltajien kanssa
 - **luokan-/aineenopettaja** yhteistyössä erityisopettajan kanssa
 - kaikki oppilaan saama säännöllinen tuki merkitään tänne (yleinen, tehostettu)
 - jos tukea tarve lisätä, oppimissuunnitelmaa päivitetään. **Ei tarvitse tehdä uutta pedagogista arviota ohr -käsittelyineen.**

KOKKOLA
KARLEBY

Erityinen tuki

- ”OPS:n tavoitteiden saavuttaminen ei mahdollista. On tarve yksilöllistää yhtä tai useampaa oppiainetta”
- *Pedagoginen selvitys*
 - **erityisopettaja** yhdessä luokan-/aineenopettajan kanssa
 - Ohr-käsittely
- *Erityisen tuen päätösesitys*

KOKKOLA
KARLEBY

Erityisen tuen päätösesitys

Ajattelutapa

Ajatellaan oppilasta kokonaisuutena. Oppilas on jollakin tietyllä tuen portaalla, ei oppiaine! Kaikki tuki samassa dokumentissa (oppimissuunnitelma tai hojks)

Toimintamalli erityisen tuen antamiseksi

- Oppilaan ja tämän huoltajan tai laillisen edustajan kuuleminen
- Hankittava selvitys oppilaan opettamisesta vastaavilta
- Tehtävä moniammatillisen oppilashuollon yhteistyönä arvio oppilaan kokonaistilanteesta (ohr-käsittely, rehtori merkitsee Primukseen)
=> näiden perusteella arvio erityisen tuen tarpeesta (pedagoginen selvitys)
=> erityisen tuen päätösesitys kehittämisspällikölle

KOKKOLA
KARLEBY

Erityisen tuen päätös

Päätös

- Tarkistetaan vähintään 2.luokan jälkeen ja ennen 7.luokalle siirtymistä
- On ainoa **hallinnollinen päätös!**
- Oppilaalla voi olla vain yksi erityisen tuen päätös ,jossa määriteltynä yksilöllistettävät oppiaineet
- Tai päätös erityisen tuen päättymisestä (paluu tehostettuun tukeen). Ei enää hojksia!

HOJKS

- Laaditaan hojks, jossa kirjattuna kaikki oppilaan saama tuki yleisen, tehostetun ja erityisen tuen piirissä
- Yleisen oppimäärän mukaiset tukitoimet määritellään Opiskelun erityisen painoalueet –lokerikkoon (ks. ohje jäljempänä)
- Hojks tarkistetaan lukuvuoden päättymiseen mennessä (kuten myös oppimissuunnitelma)

KOKKOLA
KARLEBY

Pedagogiset asiakirjat

- *Pedagoginen arvio tai selvitys*
 - *oppilaalla voi olla vain yksi voimassa oleva pedagoginen arvio*
- *Oppimissuunnitelma ja hojks*
 - *Kaikki tuki kirjataan samaan dokumenttiin. Jos oppilas erityisen tuen portaalla, niin hojksiin. Jos tehostetun tuen portaalla, niin oppimissuunnitelmaan.*

KOKKOLA
KARLEBY

Linjaus pienryhmistä

Nykyinen linjaus

- *pienryhmässä opiskelevalla oppilaalla on voimassa oleva erityisen tuen päätös*
- *Tämä ei ole uuden lain hengen mukainen toimintatapa.*

Tarkistettu linjaus (MS)

- *pienryhmä on ensisijainen paikka oppilaalle, jolla **laaja-alaisia oppimisvaikeuksia** ja joka **kokoaikaisen vahvan tuen** tarpeessa. Ongelmat näyttäytyvät **laajamittaisesti** koko elämän piirissä*
- *pienryhmässä opiskelu ei edellytä erityisen tuen päätöstä vaan **oppilas voi olla tehostetun tuen piirissä**, jolloin hänellä oppimissuunnitelma (tämä minimitaso)*
- *pienryhmässä opiskelevalle oppilaalle laaditaan erityisen tuen päätös ja hojks silloin, kun hän **ei kykene saavuttamaan jonkun oppiaineen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita**. Esim. käyttäytymisongelmainen oppilas voi hyvin olla tehostetun tuen piirissä ja hänelle on laadittu oppimissuunnitelma*

KOKKOLA
KARLEBY

Linjaus pienryhmistä

Dysfasiaopetus

- Ryhmään sijoittuvat lapset, joilla diagnoosi vaikeasta dysfasiasta ja pidennetty oppivelvollisuus (11-vuotinen)
- Lievästi dysfaattiset oppilaat, joilla 10-vuotinen oppivelvollisuus, sijoittuvat lähikoulunsa yleisopetuksen ryhmään tai pienryhmään

Toiminta-alueittain opiskelu

- Kaikilla oppilailla pidennetty oppivelvollisuus (11-vuotinen)
- Oppivelvollisuus alkanut 6-vuotiaana esiopetuksessa

Pajaluokka

- Pääsääntöisesti tehostetun tuen muoto
- Oppilaaksi haetaan. Hakeutumisvaiheessa pitää pedagoginen arvio olla tehtynä. Laaditaan oppimissuunnitelma

Sairaalakoulu

- Sairaalakoulun avo-oppilaspaikalle otetaan oppilaita, joilla on voimassa oleva hoitosuhde lastenpsykiatrian tai nuorisopsykiatrian osastoille tai poliklinikoille, terapiapoliklinikalle, tai heillä on jokin muu toimiva terapiasuhte

KOKKOLA
KARLEBY

Muuta

- **Wilman tukilehdeltä löytyvät asiakirjat**
 - Pedagoginen arvio
 - Oppimissuunnitelma
 - Pedagoginen selvitys
 - HOJKS
 - Ohje psykologin lähetettä varten
 - Ohje pajaluokkaa varten (tulossa)
 - Ohje sairaalakouluun hakeutumisesta (tulossa)
 - Ohje erityisen tuen päätöksestä (tulossa)
- **Intrasta löytyvät**
 - Oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirja ([linkki](#))
 - Erityisen tuen päätös
 - Lähetete koulupsykologin arvioon (huom! ped.arvio tehtynä!)
 - Hakemus pajaluokan oppilaaksi (huom! ped.arvio tehtynä!)
 - Hakemus sairaalakouluun, pidennetty oppivelvollisuus...

Opiskelun erityisen painoalueet eriyttämisen menetelmänä 1

OPH:n ohje (5.7.12) , miten HOJKSiin kirjataan muissa oppiaineissa annettava tuki ([linkki](#))

KOKKOLA
KARLEBY

- Opetussuunnitelman tavoitteet ovat kaikille yhteiset, ja niiden mukaisesti opettaja suunnittelee opetettavat asiat ja työskentelytavat. Oppilaalla on oikeus saada oppimiseensa tukea, kuten eriyttämistä, tukiopetusta tai osa-aikaista erityisopetusta. Yhtenä eriyttämisen menetelmänä voidaan käyttää opiskelun erityisten painoalueiden määrittelyä, jolloin oppilas keskittyy niiden opiskeluun. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun opinnoissa etenemisen kannalta välttämättömät sisällöt. Keskittymällä olennaiseen oppilaalle jää voimavaroja vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan.
- On huomattava, että oppilas tarvitsee edelleen myös muuta tukea selviytyäkseen hänelle määriteltyjen painoalueiden opiskelusta ja saavuttaakseen opetussuunnitelmassa asetetut yhteiset tavoitteet.
- Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan käyttää vain tehostetun tai erityisen tuen aikana ja painoalueiden määrittely on oppilasta opettavan opettajan tehtävä. Painoalueet määritellään oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa niissä oppiaineissa, joiden oppimäärää ei ole yksilöllistetty.
- Opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määritellyistä, oman vuosiluokan keskeisimmistä sisällöistä eli ns. ydinsisällöistä. Tällöin oppilas pyrkii edelleen oman vuosiluokkansa tavoitteisiin; painoalueet eivät siis voi olla esimerkiksi alempien vuosiluokkien tavoitteita tai sisältöjä. Tässä painoalueittain tapahtuva opiskelu eroaa yksilöllistämisestä, koska yksilöllistämässä on kyse myös opiskelun tavoitetaso madaltamisesta.
- Opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5.1.4 ”Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen” todetaan että, mikäli oppilas ei tuesta huolimatta kykene saavuttamaan edes ydinsisältöihin liittyviä tavoitteita hyväksytysti, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Nämä ydinsisällöt ovat juuri niitä sisältöjä, joihin oppilas ohjataan keskittymään silloin, kun tukikeinona käytetään erityisiä painoalueita.

KOKKOLA
KARLEBY

Opiskelun erityisen painoalueet eriyttämisen menetelmänä 2

- Painoalueiden määrittelyssä on olennaista löytää tavoitteiden kannalta keskeiset sisällöt. Paikallisessa opetussuunnitelmassa sisällöt on määritelty vuosiluokittain, usein hyvin tarkasti. Kun opettaja pohtii keskeisiä sisältöjä erityisiä painoalueita varten, on aiheellista käyttää apuvälineenä myös opetussuunnitelman perusteita. Perusteissa on määritelty oppimisen tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaiset sisällöt. Myös hyvän osaamisen kuvaukset ja päättöarvioinnin kriteerit auttavat opettajaa ratkaisemaan mihin asioihin oppilaan on syytä keskittyä opiskelussaan. Kuvaukset ja kriteerit ovat opettajalle luonnollisesti myös tärkeä ohjenuora oppilasta arvioitaessa, koska erityisten painoalueiden mukaan opiskeltaessa oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin.
- Oppimissuunnitelma ja siihen sisältyvät opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Erityisen tuen aikana tehdään vastaavaa yhteistyötä HOJKSin laadinnassa. Huoltajan ja oppilaan tulee tietää, miten suurta osaa oppiaineen sisällöistä oppimissuunnitelmaan kirjatut painoalueet edustavat ja miten niiden hallinta suhteutuu hyvän osaamisen kuvauksiin tai päättöarvioinnin kriteereihin. Erityisten painoalueiden mukaisessa opiskelussa tarvitaan huoltajan antamaa tukea. Tämä tuki kannattaa kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin.
- Useimmiten opettaja päättää, mitä oppikirjoja ja muuta opiskelumateriaalia opiskelussa käytetään opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Eri kustantajat ovat julkaisseet monenlaista eriyttävää opiskelumateriaalia ja joistakin oppikirjasarjoista on myös eri vaikeusastetta olevia kirjoja (ns. E-oppikirjat tai vastaavat oppimateriaalit). Jos yleistä oppimäärää opiskeleva oppilas, jolle on määritelty erityiset painoalueet, käyttää tällaista kirjaa, opettajan on tärkeä arvioida kattaako kirjan sisältö opetussuunnitelmassa ko. vuosiluokalle määritellyt yleisen oppimäärän tavoitteet.
- Oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa kuvataan painoalueiksi valittujen sisältöjen ohella myös mahdollisimman konkreettisesti, miten oppilas työskentelee, mitä muuta tukea hän saa ja minkälaisin tavoin hän voi osoittaa osaamisensa. On tärkeää että oppilas voi antaa erilaisia näyttöjä ja hänellä voi olla kokeita, jotka keskittyvät näihin painoalueisiin. Oppilaan ja huoltajan tulee tietää, miten painoalueisiin keskittynyt osaamisen näyttö näkyy oppilaan arvioinnissa todistukseen merkityn arvosanan muodostumisessa. Opiskelun erityisiin painoalueisiin keskittynyt opetus on useimmiten luonteeltaan väliaikainen ratkaisu, ja opetuksen sisältöjä lisätään oppilaan edistymisen mukaisesti.